

DERSI TAMÁS

A PUBLICISTA KUN BÉLA

1906 szeptembere és 1907 januárja között krajcáros népújság jelent meg Nagyváradon. Az Előre című lap felelős szerkesztője és vezércikkírója: Kun Béla. A fiatal újságíró korábban Kolozsvárott mutatkozott be, mint színikritikus, majd mint publicista. Nagyváradon már kiforrottabb politikai programmal jelentkezik. Az alábbi tanulmány Kun Béla 1906 őszi vezércikkei és az Előre című újság jellemzése alapján igyekszik képet adni a húszéves szerkesztő egyéniségéről.

A fiatal Kun Béla nézeteiről az Előre első számának élén közölt programcikk ad átfogó képet. Kun gondolatmenetének kiindulópontja: a nagy átalakulás, amely néhány év alatt forrpontra hevítette a korábban nyugodtnak, sorsával kiegyezettnek látszó országot. „Nem az intézmények alakultak át — írta Kun —, gazdagság és a jog ma is kevés ember lázító kiváltsága, de a lelkekben égett át valami csodálatos forradalmi tűz, amely színes hazugságok légvárait hamvasztotta a semmiségbe. Évtizedeken keresztül, ha éreztük az uralkodó állapot romboló hatását, láttuk tengernyi bűneit, s eltiportatásunk miatt hangosan jajveszékeltünk, egy csomó rózsás ábrándot szórtak szét szemünk előtt, hogy bennük keressük a megváltást, és vakon induljunk azok után, akik torkuk hatalmával beédesgettek az ábrándvilágba. Mi hittünk az ábrándoknak, nyomorúságunk fekete képerőlt szívesen vezéreltük tekintetünket oda, ahol rózsás színeket mutogatnak. Amikor hirtelen fordult a világ, az ábrándokról egyszerre csak azt hazudták — azok már valóságok lettek, s akkor rájöttünk, hogy lelkiismeretlenül hitegették és gonoszul megcsaltak bennünket. A nyomorúságunk megmaradt, sőt még jobban megnövekedett, a hitünk pedig elfogyott, s most itt állunk meztelen lélekkel, amelyről a reménységnek még a foszlányait is leégette valami csodás forradalmi tűz. Ennek a tűznek volt akkora ereje — rövid pár esztendő alatt olyan forrongást csinált, mintha századok viharai vonultak volna keresztül, és ez a tűz fogja megvilágítani nekünk az új igazságokat és megmutatja az emberi boldogulás ígért-földjét. Milliók törekszenek oda, de a millióknak kevés az útmutatójuk, azért volt könnyű áthazudni a múltat, és ezért könnyű ámitással megrontani a jelent. ... Mi a nép vezeterei akarunk lenni, azért jelentkezünk ma új harcosul, hogy jólétet követeljünk az elnyomottaknak, kiöljük a jogtalanságot, és győzelemre vesszük a jog politikáját.”

A programcikk lendülete Kun forradalmat kívánó vezércikkére emlékeztet, amely 1905-ben jelent meg a Kolozsvári Friss Újság-ban. Nem nagy idő, mégis elég ahhoz, hogy a fiatal publicista figyelme a királlyal és az udvari körökkel vívott harcról a magyar társadalom belső ellentétei felé forduljon. Nem mintha változott volna a véleménye hazája félgymarmati függőségéről, kiszolgáltatottságának következményeiről. Továbbra is napirenden igyekszik tartani a felemás polgárosodás, a ki nem elégitó ipari fejlődés gondjait, a vám- és adópolitika magyar érdekeket sértő mozzanatait. Hogyan lehetséges ez, miközben szembefordul a nemzeti sérelmű politika kormányra került képviselőivel, és szenvedélyesen támadja az egyesült ellenzék pártjait? A jogos kérdésre adott választ a kolozsvári Kun-cikkek tanúsága hitelesíti. Ha összehasonlítjuk a gazdasági elmaradottságot ostromozó a magyar mizéria hátterét és kóránát érintő írásait a koalíciós sajtó hasonló témájú cikkeivel, szembeötlő különbség állít meg. Kun ezeket a kérdéseket általában nem általános nemzeti szempontból vizsgálja, arra törekszik, hogy a dolgozó osztályokra háruló következményeket vegye szemügyre. A munkások, parasztok, értelmiségiek és különböző kispolgári rétegek szószólójaként támadja Bécsét és az uralkodót. Nem az agráriusok úri érdekeinek veszélyeztetettsége fáj neki, hanem a mindinkább mélyülő társadalmi-gazdasági válság, amely száz ezreket kivándorlásra kényszerít, a hontalanságot nem vállaló milliósokat pedig a

nélkülözésnek és a megalázottságnak szolgált ki. Plebejus radikalizmusa azért köthetik rövid időre a Függetlenségi Párthoz, mert ígéretei alapján joggal várhatja ettől a nemes hagyományokat vállalni látszó párttól a megoldást, vagy legalábbis annak kísérleteit. Ám amikor kiderül, hogy a reakció hírhedt korifeusával szövetkező függetlenségi politikusok valamennyi lényeges ponton visszahúzódnak, hogy taktikázásuk kijátssza az őket támogató tömegeket — Kun Béla nem habozik levonni a megfelelő következtetéseket.

Ez nemcsak abban jelentkezik, hogy az Előre törekvéseit összegező vezércikk a Habsburgok történelmi felelőssége és akkori packázásai helyett a népet becsapó koalícióra, a lelkiismeretlen hazugságok kiagyaloóra és terjesztőire zúdítja a tüzet. Emellett arra is fel lehet figyelni, hogy a lendületes mondatok, az egész írást átható rokonszenves pátosz mögött érettebb politikai tájékozódás, a nemzeti és egyéb illúziókkal való leszámolás igénye munkál. Az is érdekes, hogy a jelszavak értékét devalváló helyzetfelismerés, a lényegtudó igazmondás vágya évtizedes távlatokban világít. Az 1905-ös esztendő, a közvetlen események röntgenfelvétele nem elégíti ki Kunt. Tudja, érzi, hogy mi történt, mélyen a magyar társadalmi és politikai élet kiegészés utáni rendjében gyökerezik, hogy a közvélemény megtevesztésének, a nép kijátszásának évtizedes gyakorlata, olajozott gépezete működik. Egy egész történelmi korszak bírálata, a hamis várakozások, a rosszul feltett kérdések, az elvtelen szövetkezések elutasítása, a politikai küzdelem új lehetőségeit kutató indulata emeli Kun publicisztikáját a kor haladó újságírásának átlaga fölé.

Reális szükségleteket korán felismerő radikalizmus teszi tartalmassá, új időket előkészítővé az Előre programját. A szociáldemokrácia viszonylag szűk körben ható sajtóján kívül a századelő éveiben nemigen irtak le ilyen sorokat: „Mi megértettük a kor szavát, amely a népjólét hajnalát ígéri, és harcolni akarunk a sötétség ellen. Mi üldözni akarjuk a jelszavak hitvány szélhámosait, akik ráfeküdtek a lelkekre és félnek a felvilágosodástól. A népért a néppel akarjuk megvívni a harcot, amelynek tudata milliók szívében él, hogy katonái legyünk mi is egy meggyötört ország elmaradhatatlan reneszanszának. Lenézés, gáncs, üldöztetés jár ma annak, aki a hatalommal szembeszáll. Olyan világot élünk, hogy a hazugság divatjának hóbortosai elfoglalnak minden talpalatnyi helyet, nehogy megvethesse lábait az igazság. A születési előjog dúsgazdag potentátjai szellem-szegény akarnokokkal léptek bűnszövetségre, s aki nem akarja nyakát hajtani erkölcstelen kötelékükbe, azt lelketlen cinizmussal fojtogatják. Ilyen körülmények között mártíromságra ajánlja lelkét, aki harcot hirdet s fegyvert kovácsol a hatalom ellen. De a népért, az igazságért nagy áldozatokat is érdemes hozni. Az igazság nem marad adósa annak, aki érte sikraszáll.” Kun mondatai hat évtized múltán is magukkal ragadnak, és őszinte tisztelettel tölti el a késői olvasót.

Szándékaiban Ady publicisztikájához hasonlítható. Ady programja: a népért a néppel vívott forradalmi harc, amelynek szítására Vészi József lapjában, a Budapesti Napló-ban kap lehetőséget. Ez az újság, amely átlagát tekintve elmaradt Ady forradalmiságától, a váradi esztendőkből: hatott Kun Bélára. Programcikkében egymással összefonódva jelentkezik a polgári radikalizmus és az a forradalmas népi indulat, ami csak Ady kedvéért kapott teret a Budapesti Naplóban. Erre az eltérésre Kun még nem figyelt. A népporradalom idézése és a progresszív, de polgári célkitűzések sorolása jól megfér még az Előre jelentkezésében: „Óriási reformok gondolatát hordozza méhében az idő. Mindegyik reform korszakos életet ígér a romlás helyett, jólétet a nyomorúság romjain. De kiemelkedik közülük különösen három: az általános titkos szavazati jog, az ingyenes népoktatás és a fokozatos adó. Ha minden szegény embernek szava lesz az állam ügyeiben, ha az iskola ingyen nevel az államnak öntudatos polgárokat, és ha igazságosan megoszlik a közteher, önként kipunasztulnak a középkor maradványai. A militarizmus hóbortja alászáll, a téltenség nem szalónokban fog fényelni, mint manapság, hanem dögrovásra kerül. Leáldozik a latifundumok napja s csak a munka és kultúra tisztelete lesz általános a megújult társadalomban. Fegyverünk, amellyel a reformokért küzdünk, mindig radikális...”

Az Előre valóban nem hátrált meg; hiába támadták, fenyegették, merészen ellenzéki álláspontját mindvégig fenntartotta. Mindazoknak az osztályoknak és rétegeknek szószólója volt, amelyek életviszonyaik javítását várták a Függetlenségi Párttól és partnereitől. Nemcsak a munkások, a kis- és szegényparasztk családását visszhangozza, hanem a kispolgárság és az értelmiség kiábrándultságát és jogos panaszait is szeretné hasznosítani egy átfogó, széles körű demokratikus összefogás érdekében: „Csakhogy éhes bendők — figyelmezteti a hatalmat panamázási joggal azonosító függetlenségi képviselőket — nem csupán a Parlamentben vannak, hanem széles e hazában mindenütt, ahol csak az étellel küszködő

egzisztenciákat lát a szem. Százezrével vándorol ki az istenadta nép ebből az országból, mert itthon nem tud megélni! A hivatalos lap garmadával közli naponta az árverési hirdetményeket. A munkás, a szolga, a kisiparos, a kiskereskedő, a kishivatalnok s általában a kisember szájából kicsurran a nyál, ha a mézszárszék kirakatában látja a szép, a tápláló, az életerőt adó húst... Azt a méregdrága húst a kisember meg nem veheti, mert annyi keresete nincs! Pereg a dob ország-szerte, a joggatlan nép százezrével görnyed az osztályuralom és tőke-uzsora rab-igájában..."

A kivándorlás okait keresve bukkan rá a hazai jövedelemmegoszlás közép-kori arányait jelző adatokra. Amerikában megjelenő magyar újság, A bevándorlás számítását közli: a magyarországi földművelés évi jövedelme kitesz mintegy 5000 millió koronát. Ebből 2000 millió négyezer földbirtokos zsebébe vándorol, a többi 3000 millió viszont úgy oszlik meg a parasztok és nincstelen földmunkások között, hogy egy béresre évente alig több mint 100 forint jut. Nem csoda tehát, ha a szegény munkásember otthagyja a 46 dollárnak megfelelő s többnyire nem is biztos keresetet, amikor az Egyesült Államokban napi másfél-két dollár a fizetség. Ez a magyarázata annak, hogy a kivándorlók száma kétségbeejtő ütemben növekszik: 1902 és 1904 között hetvenezer, 1905-ben százhuszezer, 1906-ban pedig már százhetven-száznyolcvanezer magyar kényszerült hazája elhagyására. „Ha ilyen arányban fejlődik a kivándorlás — kommentálja a hozzávetőleges adatokat Kun —, valóban kiszámíthatatlan nemzeti csapás válik belőle. Ép ezért multhatatlanul szükséges, hogy illetékes helyen újabb intézkedések történjenek a kivándorlás körül...” Ezt annál is sürgősebbnek tartja, mivel a kivándorlók úticélnja újabban már nemcsak a tengerentúl, hanem a szomszédos Románia. Sőt arról is érkezik hír, hogy Mezőkeresztes községből huszonöt család Kínába készül. A félrevezetett szerencsétlenek elhitték, hogy a távoli nagy országban földhöz és tisztességgel megélhetéshez juthatnak. De nemcsak az ilyen vágyak hamisak. A munkásparadicsomnak tartott Amerika is sok csalódást okoz.

Vigasztalan helyzetről kell beszámolnia a váradi nincstelenek életviszonyait vizsgáló cikkekben is. 1906/1907 telén 30 százalékkal növekedett a nagyon szegény városi segélyre szorult nélkülözők száma. Ez a városházi jelentés indítja Kunt a Nagyvárad fejlődésével növekvő éles ellentétek végig gondolására és megfogalmazására. A körülmények magyarázzák és indokolják is, hogy ebben az írásában Nagyvárad inkább a megválnakatlan gondok, s nem a fényes remények városaként tűnik fel: „Nagyvárad — írja — huszonöt év alatt lett semmiből Magyarország egyik nagyvárosává. Ez az idő elég arra, hogy csecsemőből szépen fejlett ifjú váljon, de nagyon kevés ahhoz, hogy pusztá talajon palotás metropolis keletkezzen... A gyors fejlődésnek megvan a maga árnyoldala is. Nem az az erős, kifejlett anya az ifjú Nagyvárad, amely minden gyermekét jól tudja tartani. Ez különösen télvíz idején tűnik ki. Csak túl kell menni pár száz lépéssel a Szent László téren, s már megláthatjuk, mennyi szemét, mennyi nyomor húzódik meg a fényes paloták árnyékában.” Személyes tapasztalatai alapján írja meg a váradi szegénynegyedek, a Fogoly utca, a Hattyú utca, a Tilinkó utca, a Veréb utca és más vidékek riasztó tüneteit, az éhezést, a gondozatlan gyerekek szomorú látványát, a tömeglakások zsúfoltságát, a járvánnyal fenyegető piszkot és büzt. Nem kirívó példákról van itt szó, hanem a nyomorúság intézményesített rendszeréről, a kizsákmányoltság, jogtalanság és kényszerű tudatlanság következményeiről, a feudálkapitalizmus természetes állapotáról. Ezt a helyes következtetést vonja le Kun, amikor a látottak regisztrálása után a szegénység leküzdésének módjára, eszközeire kérdez. A felelet harcba hívó: csak az ország általános demokratizálása, a koalíciós kormány megdöntése, a választói jog, az általa kivívható társadalmi, gazdasági átalakulás orvosolhatja a bajokat. Ezt előreboicsátva utasítja vissza a szociális olajcsepp gyakorlatát, a jótékonykodást, mely — egyesek szándékától függetlenül — semmit nem oldhat meg, félrevezető-lefegyverző hatását tekintve pedig kifejezetten káros. Nagyvárad valósággal a humanizmus városa. A jótékony cél iránt igen fogékonyak az emberek, a hölgyek, sőt a városi magisztrátus is. Csinálnak árvaházat, táncolnak, mulatnak a jótékony cél érdekében, juttatnak egy pár garast a nyomorgóknak, egyesek felhasználják a jótékony célt a szereplési viszketettség kielégítésére — ezzel aztán megtették mindent. Olyan intézményeket, olyan egyesületeket, amelyek a nyomor radikális orvoslására vannak hivatva, már nem létesítenek. Ehhez kevés egy-két táncmulatság...

Kun Béla cikkeiben a rendszer alapjait illető bírálat, a kapitalizmus általános, országhatárokon is túlmutató elmarasztalása és az adott lehetőségekhez mért, de ezen belül hathatós tevékenység sürgetése nem kerül ellentmondásba. Nemcsak taktikai megfontolások hatnak ebben, hanem az a szenvedélyesen őszinte

igény is, hogy változást sürgessen a hozzá érzelmileg közel álló szegény emberek mindennapi életében. Látja a bajokat, a gondokat — közvetlenül, azonnali hatékonysággal is segíteni szeretne. Ostorozza a városi vezetést, mert nem tartja feladatának a nincstelenséget, a szükségszálláson hanyódnak elfogadható lakáshoz juttatását. A humánus, a közérkölc és a közegészségügy érdekében követeli higiénikus munkáslakások építését, megfelelő munkaalkalmak biztosítását, a táplálkozás és a ruházkodás elemi szükségleteinek kielégítését. S mindez — mint erre az előbb utaltunk — jól követhető logikával, az egyszerű igazságok erejével kapcsolja a megoldásra váró országos problémákhoz, a politika nagy kérdéseire. A szegénység enyhítésének, a szociális problémák megoldásának lehetőségeit, a kulturális színvonal emelését például a hadikiadások csökkentésének távlatába állítja: „Milliókat adnak a katonaságra... Nem koldusalamizsnát kér a dolgozó munkás nép, hanem munkát, hogy becsületes és biztos kenyeret biztosítson. Magyar iskolára, a nemzeti kultúra terjesztőinek, a szegénytelen bérért dolgozó tanítók fizetésének javítására, több százezernyi kivándorló itthontartására... nincs pénz... Ne bolondozzanak az urak! Az ország ezer sebből vérzik. Ne dobják oda a nemzetet ily hitványul az osztrák katonai molochnak...” A monopóliumok rendszerét kitermelő, új gazdasági alapján nyíltan reakcióssá váló kapitalizmustól semmit sem várhat a proletár. „A munkás két keze munkájának keservesen kiérdemelt ára mellett állati módon tengeti életét... Éhségláz tartja izgalomban a társadalmat és szervezkedik... A királyok és kormányok pedig tehetetlenül állnak hazugságaik közepette. Ugyan kit érdekel ma ennek vagy annak a kormánynak sorsa, amikor egyre-másra bebizonyosul, hogy valamennyi képtelen a kor parancsainak fölismerésére...”

Az Előre első számának megjelenésével egy időben nyílt meg a nagybirtokos érdekképviselő, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület nagyváradi kongresszusa. A mezőgazdasági termelők közösnek mondott érdekeiért sikraszálló koalíciós kormány példáját követve, a nem hatástalan szociális demagógia korszerűnek látszó fogásait felfedező OMGE-vezetők úgynevezett mezőgazdasági kamarák felállítását is napirendre tűzték. Olyan szervezet kialakításáról tanácskoztak, amelyben az ezer- és tízezer holdas birtokosok mellett a tíz- és húszholdas gazdák is részt vesznek. Tagdíjfizetés ellenében joguk lesz hozzájárulni a mezőgazdasági termelés időszerű problémáihoz, s persze szavazhatnak is, ha elfogadják azt a feltételezést, hogy érdekeik azonosak a nagyurak érdekeivel. Erről persze a valóságban szó sem volt, nem is lehetett. A hagyományos ellentétek a pusztai cseleltől a jómódú birtokos gazdáig csaknem egységesen szembeállították a parasztságot a közép- és nagybirtokkal. A nagybirtok a külterjes gabonatermelésben volt érdekelt, s az agrárius kormányzat ár- és vámpolitikája erősítette pozícióját, továbbá azt a meggyőződését, hogy ez az út hosszú távon járható. Ezért a gabonaexport fejlesztését szorgalmazta. Elégedett volt az Ausztriával közös vámterület hagyományos rendszerével, amely a hazai ipar gyorsabb fejlődését nehezítette, vagy meg is akadályozta, de jó piacokat biztosított az exportlehetőségeket kihasználó birtokosok és bérlők terményeinek. A néhány holdas parasztbirtok ezzel szemben a belterjessé váló állattenyésztésre és kerti gazdálkodásra berendezkedő, korszerű kisüzemek fejlődését igényelte volna. Ez viszont kilátástalan volt az ipar és a belső piac gyors fejlődése, a polgári átalakulás útjában álló akadályok, többek között a közös vámterület eltávolítása nélkül. A parasztság tehát, mint erre a haladót — főleg radikális — közgazdászok, szociológusok, agrár szakemberek rámutattak: a koalíciós kormány agráriusnak nevezett város- és iparellen politikája alapvető paraszti érdekeket sértett. Annál inkább igyekeztek a koalíció propagandistái, hogy nemzeti jelszavakkal, hangulatteremtésre alkalmas előítéletek szításával, a demagógia ügyesen alkalmazott eszközeivel megszerezzék a parasztság támogatását. Politikai és gazdasági szempontból egyaránt szükségük volt arra, hogy a parasztságot megnyerjék maguknak. Ezt a célt szolgálta a nagyváradi OMGE-kongresszus is, amelynek érdekegyesítő demagógiáját Kun Béla cikke az alföldi parasztság hangulatát idéző cikkében utasította vissza: „Útjukban — írta a Nagyváradra érkező nagybirtokosokról — sóhaj és átok szállott feléjük a nagyalföldi rónán, az agyonsanyargatott, börtönben sínylő magyar paraszt ember átká. Ezek az átkok most Nagyvárad felé szállnak, ide, ahol az ezerholdas hazatulajdonosok azon tanácskoznak holnap kongresszusukon, hogy miként lehene örökre kisajátítani a maguk számára a magyar hazát. Ami vérlázító kegyetlenséget elkövettek az utolsó évtizedben, az mind összefüggésben van ezzel az egyesülettel, amely meg akarván állítani a fejlődést, csakhogy továbbra is szegénységben, jégfosztottságban tartsák a magyar népet.” Az OMGE-kongresszus résztvevői nemcsak tanácskoztak, hanem parádézni is. Margittai kirándulásukon patázkott a bor, volt nagy eszem-iszom. De jutott a mulatságból Nagyváradnak is, ahol

az urak látványos kocsikorzót rendeztek. Kun Béla cikke erről is megemlékezett: „... És jöttek és robogtak a fényes hintók. A pompa súlya alatt minden eresztékükben megropogtak a tengelyek. Délece, kihizlalt paripák száguldtak velük tova... És ültek a hintókban hetykén, gögösen úriasszonyok és az élet örömeibe belefáradt, elpuhult férfiak. Az utca fia bémész szemekkel nézi a léha népet, s a perkálsruhas szegény leány sóhajtván látja a nehéz selyembe öltözött lustaságot... Sorfalat állott a szegénység... Néma, visszafojtott gyűlölettel nézi őket a munkás...” Ezek a sorok felháborították a Tiszántúli glosszairóját. Megtámadta Kunt, amiért az általános megbékélés helyett gyűlölséget prédikál. A klérus lapja nemcsak a díszes, gögös ielvonulásért lelkesedett. Lelkesen helyeselt a kongresszuson elhangzó beszédeknek és javaslatoknak. Kevesebb buzgalommal, de a lényegyet tekintve helyeselt a Szabadság, a Nagyvárad és a Nagyváradai Napló is. Csupán a Nagyváradai Munkás Újság és az Előre fordult szembe a nagybirtokos szónokokkal, az OMGE jól szervezett szemfényvesztésével. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, akit Nagyváradra érkeztek kifütyültek a szociáldemokrata tüntetők, az új cselédlakások berendezése iránt érdeklődött. Kíváncsiságát kielégíthette az ünnepi alkalomra rendezett mezőgazdasági kiállításon. Az itt bemutatott földmunkáslakás kivitelezése és berendezése megfelelt a miniszter várakozásának, sőt kellemes csalódás is érte. Szavait a Tiszántúli helyszíni tudósítása alapján közöljük: „... Mint látom — mondotta —, minden cselédnek külön szobája van. — Nem csak külön szobája, hanem külön konyhája és külön kamrája is, adta meg a választ Eröss Rezső.” A miniszteri látogatás után az Előre cikke minden vitaérvnél beszédesebb ténybeszámolót közölt az alföldi földmunkás szegénység valós helyzetéről. Közölte a közismert adatot, miszerint a mezei munkás átlagos napi bére 69 fillér. Változatlanul dívik a robot, munkaidő tíz, tizenkét, sőt tizennégy óra. A cseléd vasárnap is csak engedéllyel hagyhatja el a majort; ez benne van minden cselédszerződésben. A cselédlakások kritikán aluliak. Három-négy család, húsz-huszonöt személy él egy szobában, ha ugyan szobának nevezhető a legtöbb szálláshely, mely csak annyiban különbözik az istállótól, hogy nincsenek benne vályúk.

De nemcsak a minisztert kellett rendreutasítani s a tényekkel szembesíteni. Gróf Dessewffy Aurél, a főrendiház és az OMGE elnöke megnyitóbeszédében gazdatársaknak nevezte a kongresszusra meghívott kis- és középparasztokat. A nagybirtokos tanácskozás ideológiáját azonban nem ő, hanem Majláth József gróf fejtette ki részletezve. Beszédében a gazdasági és politikai reakció motívumai keveredtek. Gazdaságpolitikai fejtegetései a mezőgazdasági termelők — tíz- tizezerholdasok — közösségénél is nagyobb, az ország minden lakosát magában foglaló érdekközösséget próbáltak felfedezni és az agrárius, koalíciós politikának megnyerni. „A mi hazánk — hangoztatta Majláth gróf — valójában agrárállam, gazda nemzet vagyunk, és a nemzet lelkének eme jelensége nemcsak nem változott, de a földnek forró szeretetében újraéledt... Nincs ugyanis a mi társadalmunknak egyetlen osztálya sem, melynek hivatása oda ne fűzné a földhöz és a földet művelő néphez, és nincs oly magas értelmiség, melyhez a mi ügyünk olykor be ne kopogtatna... Így találkozik a magyar nép egy téren, így leszen tagja a gazdatársadalomnak a haza minden polgára... Ki ne óhajtaná lelkéből, hogy virágzó, tisztességes kereskedelmünk és iparunk legyen? De viszont, ki ne tudná, hogy a gyarak és gazdag produktumok önmagukban még nem jelentenek boldogulást. Mit érnek mindezek, ha országunk lakóinak óriási többsége a kisemberek, földhöz ragadt szegények, ha földművelőnk pusztul, ha falvaink pusztulnak, ha nincs fogyasztó, nincs anyagi jólét éppen ott, ahonnan az ipar és kereskedelem legbővebb táplálékát nyerhetné. Miért tehát a láрма, ha a gazdavilág szociális bajainak orvoslására tömörül, egyesül, szövetkezik...” (Majláth János gróf előadása. Tiszántúli. szept. 19.) Kun Béla a főúri képmutatás, a tömegbázis megteremtésével próbálkozó szociális demagógia átlátszó érveit és állításait cikkek sorában cáfolta. Az Előre ilyen vonatkozású tevékenysége csaknem egészében ezt a feladatot vállalta, megfelelő választ adott az OMGE kihívására.